

Fondstyrningsrapport 2015

Fjärde AP-fondens (AP4) totalavkastning uppgick till 6,8 procent efter kostnader under 2015. Fondkapitalet ökade till 310 miljarder kronor. Samtliga förvaltningshorisonter bidrog positivt till fondresultatet. Den aktiva förvaltningen överträffade index för sjunde året i följd.

Verksamheten

Fjärde AP-fondens (AP4) tillgångar utgör statliga medel som i lag avsatts till sådan särskild förvaltning som anges i 9 kap. 8 § i regeringsformen. AP4 är en statlig myndighet vars verksamhet regleras i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (nedan "LAP"). Innebörden av lagen är att AP4:s medel endast får tas i anspråk av staten för att finansiera den inkomstrelaterade ålderspensionen, om inte riksdagen fattar annat beslut.

AP4 ska självständigt formulera sina mål och strategier. AP4:s styrelse och verksamhet får enligt lag varken styras av regeringsdirektiv eller av näringspolitiska eller ekonomisk-politiska intressen. Hänsyn till miljö och etik ska tas utan att göra avkall på målet om bästa möjliga avkastning.

Skillnaden mellan AP-fonderna och andra myndigheter är stor. AP-fonderna är till exempel mer självständiga än de flesta andra myndigheter. Verksamheten är reglerad i lag och AP-fonderna har egna styrelser som bär ansvaret för verksamheten. AP-fonderna granskas av externa revisorer. Regeringen fastställer årligen AP-fondernas resultat- och balansräkningar. På regeringens uppdrag utvärderas också AP-fonderna varje år. Denna utvärdering resulterar i en skrivelse till riksdagen.

AP4 är alltså en myndighet och den svenska bolagsstyrningskoden är i många avseenden inte tillämplig för fonden därför att skillnaderna mellan offentlig rätt och associationsrätt är alltför stora. Fondstyrningsrapporten har därför begränsats till de delar som kan anses relevanta för AP4.

Styrelsen

AP4:s styrelse ska bestå av nio ordinarie ledamöter utan suppleanter. Ledamöterna utses av regeringen, varav en ledamot efter förslag från en arbetsgivarorganisation och två ledamöter efter förslag från arbetstagarorganisationer. Regeringen utser ordförande och vice ordförande bland de ledamöter som inte nominerats av arbetsmarknadens parter.

Styrelseledamöter

Den 22 januari 2015 utsågs Göran Zettergren och Heléne Fritzon till nya styrelseledamöter efter Helene Hellmark Knutsson och Roger Mörtvik, vilka begärt entledigande under hösten 2014.

Den 30 maj 2015 förordnade regeringen att samtliga styrelseledamöter i fonden omvaldes. Dessa är Monica Caneman, ordförande, Jakob Grinbaum, vice ordföranden, Ing-Marie Gren, Stefan Lundbergh, Sven Hegelund, Erica Sjölander, Maj-Charlotte Wallin, Göran Zettergren och Heléne Fritzon.

Ersättningsutskott

Sedan 2010 har styrelsen ett ersättningsutskott bestående av tre ledamöter. Utskottet har till uppgift att vara rådgivande till styrelsen och bereda ersättningsfrågor vad gäller VD och ledande befattningshavare. Ersättningsutskottet bereder även frågor rörande AP4:s principer för ersättningar och andra anställningsvillkor för samtliga anställda.

Riskutskott

Under slutet av 2012 inrättade styrelsen ett riskutskott bestående av tre ledamöter. Utskottet har till uppgift att ytterligare förbättra kommunikationen av och förståelsen för verksamhetens finansiella risker. Det inrättades i samband med att styrelsen delegerade ett utökat mandat till den strategiska förvaltningen.

Arvoden

Arvoden till styrelseledamöterna bestäms av regeringen. Helårsersättningen uppgår för styrelsens ordförande till 100 000 kronor, för vice ordförande till 75 000 kronor och för övriga ledamöter till 50 000 kronor vardera. Ersättningen till risk- och respektive ersättningsutskott uppgår till 50 000 kronor och fördelas lika mellan de tre ledamöterna.

Utöver ordinarie arvoden har styrelsens ordförande arvoderats 40 000 kronor för uppdraget att under året representera AP4 i Nordeas valberedning.

Styrelsens förordnande gäller till dess att AP4:s balans- och resultaträkningar för år 2015 har fastställts. AP4:s styrelseledamöter presenteras närmare i AP4:s årsredovisning och på www.ap4.se.

Arbetsordning

Styrelsen ansvarar för AP4:s organisation och förvaltning av fondens medel. Styrelsen fastställer en arbetsordning för sitt arbete samt en instruktion för VD. Dessa grunddokument liksom etiska riktlinjer för medarbetare och regler för egna affärer med finansiella instrument revideras årligen.

Styrelsearbetet 2015

Under verksamhetsåret hade styrelsen sju protokollförda sammanträden. Som framgår av tabellen nedan var närvaron fortsatt hög, i genomsnitt 89 procent. Styrelsen genomförde under hösten/vintern en utvärdering av sitt arbete. Vid styrelsens sammanträden deltog VD och tjänstemän på AP4 som föredragande samt sekreterare.

Fokus för styrelsearbetet 2015 var fortsatt pensionsgruppens förslag om förändringar i AP-fondssystemet och det remissvar AP4 lämnade i slutet av oktober 2015, AP4:s Hållbarhetsstrategi och lågkoldioxidstrategier och investeringar, uppföljning av AP4s strategiska investeringar och uppföljning av AP4:s regelverk.

För att ge styrelsen kontinuerlig information skriver VD vanligtvis ett informationsbrev mellan styrelsemötena.

Styrelsen fastställde i november, i enlighet med arbetsordningen, en verksamhetsplan för det kommande året.

Ledning

AP4:s styrelse har delegerat ansvaret för den löpande förvaltningen till fondens VD. Som stöd för sitt beslutsfattande har VD en ledningsgrupp, som under slutet av 2015 bestod av VD samt sex medarbetare. Ledningsgruppen per den 31 december 2015 presenteras i årsredovisningen som återfinns på www.ap4.se.

Ersättningar till anställda

Styrelsen fastställer anställningsvillkoren för VD efter beredning i ersättningsutskottet. Alla anställda har individuella anställningsavtal. Styrelsen har fastställt en policy för ersättning och andra anställningsvillkor.

Den totala ersättningen för en anställd på AP4 består av fast lön, eventuell rörlig lön, pension samt övriga förmåner.

Rörlig ersättning utgår endast om AP4 uppvisar ett positivt totalresultat för räkenskapsåret. För anställda kan rörlig lön utgå om maximalt två månadslöner. Rörlig lön kan erhållas när tydliga och mätbara mål uppnåtts. Rörlig lön baseras på grupporienterade kvantitativa mål och den enskilde medarbetarens kvantitativa bidrag mätt över en rullande treårsperiod. För VD, ledande befattningshavare och ansvarig för compliance (regelefterlevnad) utgår ingen rörlig lön.

Övriga förmåner utgör ett mycket begränsat värde och erbjuds samtliga anställda. Exempel på dessa är sjukvårdsförsäkring, gruppförsäkring och friskvårdsbidrag. AP4 har också fyra parkeringsplatser, som de anställda kan använda varvid de förmånsbeskattas för.

Uppgifter om ersättningsnivåer för VD, ledningsgrupp och övriga anställda samt utfall av rörlig lön under år 2015 beskrivs utförligt i not 6 i AP4:s årsredovisning. Vidare presenteras AP4:s arbete med ersättningsfrågor under avsnittet "Ersättningar på AP4" i årsredovisningen.

Policyer

Första, Andra, Tredje och Fjärde, Sjätte och Sjunde AP-fonden har sedan 2012 en gemensam policy för ersättningsvillkor, personalförmåner, representation och tjänsteresor vilken har antagits av respektive AP-fonds styrelse. Den gemensamma övergripande policyn kompletteras av AP4:s mer detaljerade interna personalrelaterade policyer och riktlinjer.

Revision

AP4:s revisorer utses av regeringen. Nu gällande förordnande för 2015 innehas av Peter Nilsson från PwC AB. Uppdraget gäller intill dess att fondens resultat- och balansräkningar fastställts för 2015 och innebär även ett särskilt förordnande för PwC AB att samordna revisionen av AP-fonderna. Revisorerna avger en revisionsberättelse över sin granskning. De rapporterar direkt till styrelsen dels genom en skriftlig revisionsrapport, dels genom muntlig föredragning. Revisorerna deltar vid minst ett styrelsemöte per år. Revisorerna rapporterar årligen även muntligen till Finansdepartementet.

Intern kontroll

AP4:s styrelse fastställer årligen en placeringspolicy och en riskhanteringsplan för verksamheten. Tillsammans med LAP bildar dessa styrande dokument ett ramverk för fondens risktolerans.

Risk- och placeringsstrategin har utformats mot AP4:s övergripande mål, att skapa bästa möjliga avkastning över tiden och därmed bidra till pensionssystemets stabilitet.

- Placeringspolicyn beskriver bland annat AP4:s förvaltningsinriktning genom styrelsens beslutade Normalportfölj (referensportföljen), avkastningsmål, riskprofil och riskmandat för Strategisk och Taktisk förvaltning. Dessa utgör ett övergripande ramverk för verksamheten.
- Riskhanteringsplanen beskriver fördelning av ansvar och befogenheter för placerings-verksamheten, de huvudsakliga riskerna i verksamheten samt uppföljning och kontroll av de samma. De huvudsakliga riskerna utgörs av finansiella och operativa risker.

Styrelsen utser ett **riskutskott** som arbetar med att ytterligare förbättra kommunikationen av och förståelsen för verksamhetens finansiella risker.

Tre försvarslinjer

AP4:s dagliga riskhantering och kontroll är decentraliserad till alla operativa delar i organisationen. Den följer principen om tre försvarslinjer. Denna princip skiljer mellan funktioner som äger risk (första försvarslinjen), funktioner för övervakning, kontroll och regelefterlevnad (andra försvarslinjen) och funktioner för oberoende granskning (tredje försvarslinjen).

De finansiella och operativa riskerna följs upp och kontrolleras i en oberoende enhet, **Affärs- och riskkontroll** (försvarslinje två). Enheten rapporterar direkt till VD och styrelse.

Enheten utvecklar riskprocessen och tillhandahåller metoder för riskidentifiering, riskkvantifiering, riskanalys och rapportering inom både finansiella och operativa risker. Affärs- och riskkontroll har som uppgift att kontrollera att lagstadgade placeringsregler, placeringspolicyn, och riskhanteringsplanens krav samt att andra VD-beslut efterlevs i verksamheten. Affärs- och riskkontroll är uppdelad i en riskkontrollfunktion, en riskanalysfunktion och en compliancefunktion (regelefterlevnad).

Riskkontrollfunktionen ansvarar för uppföljning och kontroll av finansiella risker såsom kredit- och likviditetsrisker. Funktionen ansvarar även för att bevaka de operativa riskerna i placeringsverksamheten samt att i övrigt säkerställa att regler avseende dessa risker efterlevs.

Riskanalysfunktionen ansvarar för analys, kontroll och rapportering av i huvudsak marknadsrisker.

Compliancefunktionen granskar verksamheten utifrån regelefterlevnad av lagar, förordningar och andra föreskrifter samt policyer, instruktioner och interna regler inklusive etiska riktlinjer.

Övriga upplysningar

Under avsnittet Riskhantering i tre steg samt under not 20 i AP4:s årsredovisning 2015 ges en mer detaljerad bild av olika finansiella och operativa risker. Årsredovisningen finns tillgänglig på www.ap4.se.

STYRELSENS SAMMANTRÄDEN 2015

	18 feb	14 apr	11 juni	10 juli (telefon)	20 aug	14 okt	24 nov	Erhållet arvode, tkr
Monica Caneman, ordförande ¹	x	x	x	x	x	x	x	117
Jakob Grinbaum, vice ordförande ²	x	x	x	x	x	x	x	91
Ing-Marie Gren, ledamot ²	x	x	x	x	-	x	x	67
Stefan Lundbergh, ledamot ²	x	x	x	x	x	x	x	67
Maj-Charlotte Wallin, ledamot ¹	x	x	x	x	x	x	x	67
Heléne Fritzon, ledamot	x	x	-	x	x	-	x	50
Göran Zettergren, ledamot	x	x	x	x	x	x	x	50
Sven Hegelund, ledamot ¹	x	x	x	x	x	x	x	67
Erica Sjölander, ledamot	x	x	-	x	x	x	x	50

¹ Erhållet arvode inkluderar arvode från ersättningsutskottet.

² Erhållet arvode inkluderar arvode från riskutskottet.